

Integriteitsbeleid

Versie: april 2026

Integriteitsbeleid

1. Inleiding	4
2. Preventiepiramide van Diversiteit & Inclusie.....	5
2.1 Kwaliteitsniveau = een kader voor de omgang met integriteit.....	5
2.2 Preventieniveau = voorkom grensoverschrijdend gedrag.....	5
2.3 Reactieniveau = reageer op incidenten en bied bijhorende zorg, leerkansen en herstel.....	6
3. Visie en gedragscode	7
3.1 Integriteitscharter Locorotondo	7
3.2 Wat verstaan we onder integriteit?.....	7
3.3 Wat verstaan we onder een schending van de integriteit?.....	7
3.4 De gedragscode van Locorotondo gaat uit van volgende principes:.....	8
3.5 Lichamelijke autonomie, toestemming en fysiek contact en relaties.....	9
3.5.1 Toestemming en grenzen.....	9
3.5.2 Consent, leeftijd en juridische context	9
4. Doelen en acties	11
4.1 Implementatie en communicatie.....	11
4.2 Verankering in de werking.....	11
4.3 Gedragenheid en uitvoering in de praktijk	11
5. Ernstinschattend systeem.....	12
5.1 Inleiding.....	12
5.2 Criteria	12
5.3 Verzwarende/verzachtende factoren.....	14
5.4 Vlaggen	14
6. Reactiebeleid.....	18
6.1 Algemene principes in het omgaan met grensoverschrijdend gedrag	18
6.2 Verschillende fasen in het reactiebeleid	19
6.2.1 Fase 0: Melding van vermoeden, onthulling, vaststelling.....	19
6.2.2 Fase 1: Situatie in kaart brengen.....	19
6.2.3 Fase 2: Inschatten ernst van de situatie (vlaggensysteem) & advies formuleren	20
6.2.4 Fase 3: (Meehelpen) uitvoeren van het advies.....	21
6.2.5 Fase 4: Nazorg en evaluatie	22
6.2.6 Fase 5: Verbeteracties in het beleid.....	22
7. Terminologie.....	23
8. Waar vind je hulp?.....	23
8.1 Praat erover (als dat kan).....	23
8.2 Interne aanspreekpunten.....	23
8.3 Anonieme melding	24

8.4 Externe hulp en meldpunten	24
9. Samenvattende gedragscode voor lesgevers en medewerkers	25
9.1 Onze waarden.....	25
9.2 Respectvol en integer gedrag.....	25
9.3 Wat verstaan we onder ongepast of grensoverschrijdend gedrag?	25
9.4 Lichamelijke autonomie en toestemming.....	26
9.5 Relaties en machtspositie.....	26
9.6 Verantwoordelijkheid, melding en vertrouwelijkheid.....	26

Integriteitsbeleid

1. Inleiding

Na melding van een ernstig incident werd integriteit binnen Locorotondo met prioriteit een belangrijk thema. We hebben al sinds de start van onze organisatie aandacht voor een aangenaam klimaat in de lessen, integreerden met veel zorg enkele kwetsbare leerlingen, spraken met het lesgeversteam over integriteit... Toch bleek dat grensoverschrijdend gedrag helaas jarenlang onopgemerkt bleef.

Met dit integriteitsbeleid willen we ons lesgeversteam, en bij uitbreiding ook andere betrokken bij Locorotondo, bewust maken van wat Grensoverschrijdend Gedrag (GG) is, hoe je het kan opmerken, en handvaten geven om ermee om te gaan.

Sinds 2021 volgden meerdere medewerkers en vrijwilligers een vorming tot API (aanspreekpunt integriteit), dit was de opstart om aan een integriteitsbeleid te werken.

In ons nieuwe beleidsplan 2026-2030 wijden we een heel hoofdstuk aan veiligheid nl. *'Veiligheid in al haar facetten wordt een belangrijk aandachtspunt'*. Psychosociale veiligheid is essentieel om een werkklimaat te creëren waarin medewerkers, vrijwilligers en leerlingen zich veilig, gerespecteerd en ondersteund voelen.

De doelstellingen van het integriteitsbeleid van Locorotondo zijn:

- vastleggen van een kader met betrekking tot integriteit binnen onze werking
- bevorderen van het integriteitsbewustzijn en verantwoord handelen
- versterken van het vertrouwen van de medewerkers, lesgevers en leerlingen in elkaar
- versterken van het vertrouwen van de leden van Locorotondo
- beschermen van de integriteit binnen Locorotondo
- bijdragen tot een evenwicht tussen zelfstandig oordelen en werken
- het voorkomen en aanpakken van integriteitsschendingen.

2. Preventiepiramide van Diversiteit & Inclusie

Bron: www.grenswijs.be

2.1 Kwaliteitsniveau = een kader voor de omgang met integriteit

We maken een kader dat aangeeft hoe er binnen Locorotondo wordt omgegaan met (seksuele) integriteit en geeft een kader aan lesgevers om hun groepen te begeleiden. Hierin staat hoe je in onze organisatie kan samenwerken en spelen op een veilige en fijne manier en hoe seksualiteit op een oké manier kan beleefd worden.

We schrijven:

- Een visie op het bevorderen van gepast omgaan met elkaar, vriendschappen, relaties en seksualiteit en op het omgaan met grensoverschrijdend gedrag. We beschrijven duidelijk gewenst en ongewenst gedrag, de richtinggevende waarden, basisprincipes en uitgangspunten en schetsen een beeld van de gewenste situatie.
- Afspraken over gewenst gedrag (gedragscode voor lesgevers, leerlingen, vrijwilligers...)

2.2 Preventieniveau = voorkom grensoverschrijdend gedrag

We gaan dieper in op het herkennen van risicovolle situaties en investeren in acties om deze risico's te verminderen of weg te werken. Op dit niveau gaan we mogelijke oorzaken na, definiëren we waar de grootste risico's liggen en bepalen we waar we het als organisatie net goed doen.

- Spoor risico's op. We onderzoeken en signaleren risico's in werkomgevingen, taken en momenten.
- We maken een plan met acties om gewenst gedrag te bevorderen en om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en er gepast mee om te gaan. Het overzicht van alle maatregelen worden opgenomen in één globaal preventieplan. Elk jaar verfijnen we welke acties we ondernemen om verder te werken op vlak van preventie.

- We leggen taken en verantwoordelijkheden rond dit thema vast, om dit thema ook op beleidsniveau actief op te volgen.
- We organiseren vormingen over grensoverschrijdend gedrag, en herhalen deze regelmatig voor de nieuwe generatie lesgevers en ter opfrissing voor de 'anciens' tijdens onze bijscholingen.

2.3 Reactieniveau

= reageer op incidenten en bied bijhorende zorg, leerkansen en herstel.

- De maatregelen op het reactieniveau bouwen verder op die van het preventieniveau en bepalen hoe er met een incident kan worden omgegaan en welke nazorg, leerkansen en herstel er moet voorzien worden.
- We voorzien richtlijnen om te reageren op grensoverschrijdend gedrag. Zo weet iedereen wat die kan, mag en moet doen tijdens een incident. Denk aan tips, leidraad, stappenplan, protocol of reactiewijzer. Inclusief hoe te melden en registreren.
- We voorzien richtlijnen om voor medewerkers en doelgroep te **zorgen na een incident**. Iemand die grensoverschrijdend gedrag meemaakt of daar getuige van is, heeft recht op opvang en nazorg. Erken mogelijke schade en sta mensen bij om incidenten te verwerken.
- We voorzien richtlijnen voor **herstel na een incident**. Zet afspraken op papier over hoe je het communicatieproces op gang brengt tussen wie grensoverschrijdend gedrag stelt en wie het onderging. Met als doel: herstel van de schade, zowel emotioneel, materieel als relationeel.
- We voorzien richtlijnen om te **leren uit incidenten**. Bespreek en analyseer samen incidenten. Zo ontdek je patronen en oorzaken en achterhaal je succesfactoren en knelpunten. Op basis daarvan stuur je de werking bij om aantal en ernst van incidenten te verminderen.

3. Visie en gedragscode

3.1 Integriteitscharter Locorotondo

Locorotondo kiest voor een cultuur van inclusie, gelijkwaardigheid en integriteit als basis voor haar brede werking en activiteiten. Locorotondo verwacht van haar vrijwilligers, medewerkers en lesgevers een houding van verantwoordelijkheid en respect. Respect voor elkaar, voor zichzelf en voor Locorotondo als organisatie. Elke vrijwilliger en medewerker van Locorotondo kent en onderschrijft onderstaand integriteitscharter en gedragscode én draagt deze uit.

3.2 Wat verstaan we onder integriteit?

Integriteit gaat over de manier waarop we met elkaar omgaan met aandacht voor pesten, machtsmisbruik, discriminerende, racistische, seksistische of (seksueel) intimiderende gedragingen of opmerkingen, of het hiertoe aanzetten.

Bij Locorotondo nemen we alle vormen van grensoverschrijdend gedrag of discriminatie op welke grond dan ook zeer ernstig.

3.3 Wat verstaan we onder een schending van de integriteit?

Een schending van integriteit is elke vorm van grensoverschrijdend gedrag - woorden, gebaren, bedreigingen, handelingen - dat tot doel of gevolg heeft dat de persoonlijkheid, waardigheid, de fysieke of psychische integriteit van een persoon wordt aangetast.

Voorbeelden van ongepast gedrag zijn:

- uitspraken doen waardoor iemand zich ongemakkelijk voelt, bijvoorbeeld kwetsende dubbelzinnige opmerkingen, kwetsende grappen, denigrerende opmerkingen over iemands uiterlijk of iemands capaciteiten
- iemand ongewenst aanraken of tegenhouden/de weg versperren
- iemand isoleren of negeren
- iemands aandacht exclusief of voortdurend opeisen
- onder invloed van drank of drugs zijn
- drank- of drugsgebruik of roken verheerlijken of andere aanmoedigen tot het gebruik ervan
- intieme verhalen vertellen (verbaal of via beeldmateriaal)
- aanstootgevende afbeeldingen tonen of verspreiden (sexting)
- iemand bedreigen of stalken
- een machtspositie misbruiken
- iemands werk bewust bemoeilijken
- odeloos hard of kwetsend communiceren
- ...

Bij Locorotondo wordt een schending van de integriteit altijd beoordeeld in relatie tot toestemming, gelijkwaardigheid, vrijwilligheid, leeftijd en ontwikkeling, context en impact.

Machtsverschillen, afhankelijkheidsrelaties of verhoogde kwetsbaarheid (bijvoorbeeld bij minderjarigen) worden bij de beoordeling in rekening gebracht. Dit betekent dat we in dergelijke situaties extra aandacht besteden om het gedrag zorgvuldig en respectvol te beoordelen.

Door deze aanpak zorgen we ervoor dat iedereen, ongeacht rol, leeftijd of ervaring, veilig kan deelnemen aan onze activiteiten en dat er een cultuur van respect en zorgvuldige omgang heerst.

3.4 De gedragscode van Locorotondo gaat uit van volgende principes:

- **Duidelijke visie op wat integer versus grensoverschrijdend gedrag is:** we formuleerden onze normen en verwachtingen in deze gedragscode gebaseerd op het ernstinschattend systeem. Dit systeem dient als hulpmiddel om iedereen te begeleiden en te ondersteunen bij het behouden van integriteit in al onze interacties. Het gewenste gedrag komt overeen met de groene vlag van het ernstinschattend systeem.
- **Gedragenheid:** een cultuur van integriteit vrijwaren is een gezamenlijke opdracht van iedere betrokkene. We verwachten van alle vrijwilligers, medewerkers en lesgevers dat zij de visie op integriteit mee onderschrijven én uitdragen. We maken samen werk van integriteit.
- **Verantwoordelijkheid:** vrijwilligers, medewerkers en lesgevers maken zich niet schuldig aan enige vorm van grensoverschrijdend gedrag of discriminatie op welke grond dan ook én tolereren geen enkele vorm van dit gedrag. Zij nemen hun verantwoordelijkheid op door integriteitsvraagstukken binnen de werking bespreekbaar te maken, ook als dit niet de gemakkelijkste weg is. Elk gedrag dat een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving creëert, wordt niet aanvaard in onze organisatie. Integriteit begint bij onszelf, we bevorderen een cultuur waarin iedereen elkaar hierop aanspreekt.
- **Inclusie:** Locorotondo tolereert geen enkele vorm van discriminatie. Elke betrokkene heeft respect voor etnische, seksuele en socio-culturele diversiteit. We streven ernaar om een veilige en inclusieve omgeving te scheppen waarin iedereen met respect en waardigheid wordt behandeld, een omgeving waarin iedereen zich goed en aanvaard voelt.
- **Veiligheid:** Locorotondo streeft ernaar de fysieke en psychologische veiligheid van elke betrokkene zoveel als mogelijk te garanderen. We vinden het belangrijk dat we leren omgaan met elkaar en elkaars grenzen en deze bespreekbaar maken. We moedigen open communicatie aan en verwachten van iedereen dat ze zorgen voor een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt.
- **Overleg:** Integriteitsvraagstukken worden niet zwart-wit beoordeeld. We gaan hierover in overleg met elkaar.
- **Groei:** bij het niet naleven van deze gedragscode zal Locorotondo de gepaste maatregelen nemen. Deze maatregelen komen tot stand door overleg met alle betrokken partijen en zijn gericht op de groei van de betrokken partijen.
- **Vertrouwelijkheid:** lesgevers en medewerkers die toegang hebben tot persoonlijke gegevens en beeldmateriaal van de deelnemers, respecteren de

privacy van alle betrokkenen (leerlingen, ouders, vrijwilligers, lesgevers en beroepskrachten). We zorgen voor een veilige omgeving waarin persoonlijke gegevens met de grootste zorg worden behandeld, in overeenstemming met de geldende wetgeving.

• **Transparantie:** we delen belangrijke informatie over ons integriteitsbeleid via onze website en andere communicatiekanalen.

3.5 Lichamelijke autonomie, toestemming en fysiek contact en relaties

3.5.1 Toestemming en grenzen

Locorotondo erkent dat circus een fysieke activiteit is waarin aanraking, ondersteuning en spotting deel kunnen uitmaken van het leerproces. Tegelijk staat de lichamelijke autonomie van elke betrokkene centraal.

Fysiek contact gebeurt enkel met geïnformeerde, expliciete en vrijwillige **toestemming**. Deze toestemming is nooit impliciet en kan **op elk moment** worden ingetrokken, ook tijdens circustraining of spotting.

Iedereen heeft het recht om aan te geven hoe en wanneer die aangeraakt wordt. Signalen dat een aanraking als onprettig of grensoverschrijdend wordt ervaren, worden ernstig genomen en gerespecteerd.

Spotting gebeurt steeds met een duidelijke, respectvolle intentie en in functie van veiligheid en leerdoelen. Er wordt ruimte gemaakt om verwachtingen rond fysiek contact vooraf te benoemen en te evalueren.

We moedigen een open dialoog aan over grenzen, ervaringen en gevoelens, en creëren een context waarin dit bespreekbaar is zonder negatieve gevolgen.

3.5.2 Consent, leeftijd en juridische context

Relaties tussen jongeren

- Minderjarigen onder de 16 jaar kunnen wettelijk geen toestemming geven voor seksuele activiteiten.
- Jongeren vanaf 16 jaar kunnen vrijwillig instemmen, en onderlinge relaties tussen leeftijdsgenoten zijn toegestaan, **mits vrijwillig, gelijkwaardig en respectvol verlopen**.
- Machtverschillen of afhankelijkheidsrelaties (bijvoorbeeld tussen lesgever en deelnemer) vereisen extra waakzaamheid, ook als de jongere 16 jaar of ouder is.

Relaties binnen de organisatie

- Lesgevers, coördinatoren en andere medewerkers in een positie van gezag **mogen nooit seksuele of intieme relaties hebben met deelnemers of minderjarigen** binnen de werking of tijdens activiteiten van de organisatie.

- Buiten de organisatie kunnen medewerkers uiteraard een eigen privéleven hebben, zoals een huwelijk of relatie, **zolang dit hun professionele handelen, rol en respect voor deelnemers niet beïnvloedt.**

4. Doelen en acties

4.1 Implementatie en communicatie

In juni 2025 organiseren we twee infosessies om dit integriteitsbeleid voor te stellen. Bij de start van het schooljaar 2025-2026 wordt het beleid gepubliceerd op de website en actief gecommuniceerd naar de huidige leerlingen.

Daarnaast wordt een verkorte versie van dit integriteitsbeleid opgenomen in het lesgeversboekje dat jaarlijks aan alle lesgevers wordt bezorgd.

4.2 Verankering in de werking

Bij de start van hun lesgeverscarrière ondertekent elke lesgever/assistent de gedragscode. Voor elke meerderjarige lesgever wordt een uittreksel uit het strafregister opgevraagd.

We voorzien laagdrempelige meldkanalen. Zo maken we het mogelijk om anoniem meldingen te doen via de website. De link naar dit formulier staat ook op de papieren kalender die elke deelnemer krijgt aan het begin van het schooljaar.

De API's houden actief de vinger aan de pols en blijven aanspreekbaar voor meldingen, vragen en opmerkingen met betrekking tot dit beleid.

4.3 Gedragenheid en uitvoering in de praktijk

We zetten in op een organisatiecultuur waarin integriteit een blijvend aandachtspunt is. We streven ernaar dat lesgevers en medewerkers zich bewust zijn van het belang van integriteit en dat de drempel om signalen of bezorgdheden te delen laag blijft.

Integriteit komt daarom regelmatig terug in de lesgeversbijscholingen, zowel ter verdieping als om nieuwe lesgevers hierin mee te nemen. Het ernstschattend systeem wordt tweejaarlijks herhaald en ingeoeffend.

Daarnaast wordt dit thema actief opgenomen in de jaarlijkse Locomentorengesprekken, waarbij we peilen naar ervaringen, noden en eventuele bezorgdheden.

We moedigen lesgevers en medewerkers aan om elkaar op een respectvolle manier aan te spreken en samen verantwoordelijkheid te nemen voor een veilige en integere leeromgeving. Lesgevers en medewerkers vervullen hierin een voorbeeldrol.

Op deze manier zorgen we ervoor dat het integriteitsbeleid niet enkel op papier bestaat, maar ook daadwerkelijk gedragen en toegepast wordt in de dagelijkse werking.

5. Ernstinschattend systeem

5.1 Inleiding

Locorotondo wil deelnemers een ruimte geven om (de grenzen van) zichzelf en anderen te ontdekken, maar seksueel grensoverschrijdend gedrag, pesten, agressie en discriminatie, misbruik van middelen, diefstal... hebben geen ruimte binnen onze organisatie. Daarvoor vertrekt Locorotondo vanuit het ernstinschattend systeem. Dit systeem helpt om te begrijpen hoe ernstig de situatie is (aan de hand van criteria) en waar mogelijk grenzen zijn overschreden. Na het beoordelen van de criteria wordt een kleurcode toegekend aan de situatie. Hieronder wordt verder uitgelegd welke criteria er in rekening worden genomen en hoe de kleurcode wordt bepaald.

Locorotondo wil het thema grenzen en grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar maken en moedigt een cultuur aan van elkaar aanspreken. Ook hierbij kan het ernstinschattend systeem helpen. Locorotondo legde de principes van het verwachte gedrag vast in haar gedragscode. Het ernstinschattend systeem helpt te bepalen of het vastgestelde gedrag correct is. Een groene vlag staat gelijk voor het verwachte gedrag.

5.2 Criteria

TOESTEMMING

Voelen alle betrokkenen zich goed bij de situatie en gaan ze allemaal expliciet akkoord?

Wederzijdse toestemming ('consent') betekent dat beide partijen met volle bewustzijn moeten instemmen. Als de ene partij de andere in het ongewisse laat, misleidt, bedriegt of overrompelt, kan je niet van toestemming spreken. Het moeilijke bij dit criterium is dat toestemming vaak non-verbaal wordt gegeven, en dat deze in de loop van het contact kan veranderen of ophouden. Beide partijen moeten daarmee rekening houden. Voor jongeren is het niet gemakkelijk om signalen correct in te schatten, om zelf duidelijke signalen te geven, en om te stoppen op het moment dat de andere partij afhaakt.

Toestemming moet steeds expliciet en geïnformeerd zijn en kan op elk moment worden ingetrokken. Wanneer iemand aangeeft dat een situatie moet stoppen, wordt dit onmiddellijk gerespecteerd. Zonder duidelijke toestemming kan er geen sprake zijn van aanvaardbaar gedrag.

GELIJKWAARDIGHEID

Zijn de betrokkenen gelijkwaardig? (On)gelijkwaardigheid tussen de betrokkenen kan voorkomen in aantal, leeftijd, kennis, intelligentie, aanzien, macht, functie of positie, levenservaring, rijpheid, status... In peestsituaties is er altijd sprake van ongelijkwaardigheid in het nadeel van het slachtoffer. Ook in seksuele interactie zijn beide partijen best aan elkaar gelijkwaardig, zodat de een de ander niet overheerst.

Binnen de context van Locorotondo is er vaak sprake van structurele machtsverschillen, zoals tussen lesgevers en deelnemers, volwassenen en minderjarigen, coördinatoren en vrijwilligers of werknemers.

In situaties met een duidelijke machts- of afhankelijkheidsrelatie wordt extra waakzaamheid verwacht. Ongelijkwaardigheid verhoogt het risico op grensoverschrijdend gedrag en kan de ernst van een situatie verzwaren.

VRIJWILLIGHEID

Is er sprake van druk, dwang, misleiding of chantage? Er is geen vrijwilligheid wanneer iemand fysiek of psychisch gedwongen wordt om dingen te doen. Het kan gaan om druk, dwang, misleiding, chantage, list, dreigement, manipulatie of dwingen tot geheimhouding. De situatie wordt ernstiger naarmate je moeilijker uit de situatie kunt weggaan.

LEEFTIJD/ONTWIKKELING/FUNCTIONEREN

Is het gedrag aangepast aan de leeftijd of ontwikkelingsfase van de betrokkenen?

Dit betekent dat de jongere gedrag vertoont dat voor zijn/haar/hun leeftijd of ontwikkeling verwacht kan worden. Met andere woorden: wordt dit gedrag verwacht op deze leeftijd, of zien we gedrag van jongere of oudere kinderen of jongeren?

Er zijn ook jongeren van wie het ontwikkelingspatroon om diverse redenen niet volgens de gebruikelijke weg verloopt. Dan zal een vertaling van het criterium 'ontwikkelingsadequaat' nodig zijn. Er kan bijvoorbeeld een verschil zijn tussen de biologische en de mentale leeftijd van een jongere, waardoor hij/zij/die in de ogen van de buitenwereld onaangepast gedrag vertoont.

Minderjarigen kunnen geen geldige toestemming geven voor seksuele handelingen. Seksueel gedrag waarbij minderjarigen betrokken zijn, wordt steeds als ernstig grensoverschrijdend beschouwd.

CONTEXT

Is het gedrag aangepast aan de omgeving en de omstandigheden?

Het lichamelijk of seksueel gedrag moet aangepast zijn aan de situatie, de omgeving en de omstandigheden. Bij jou thuis in je slaapkamer is een andere context dan op cursus in een slaapzaal met meerdere personen.

In een circuscontext kunnen lichamelijk contact, ondersteuning en spotting functioneel zijn. De context bepaalt echter niet alleen wat technisch nodig is, maar ook wat emotioneel en relationeel passend is. Wat in een trainingssituatie aanvaardbaar is, kan dat in een andere context niet zijn.

IMPACT

Veroorzaakt het gedrag mogelijks fysieke, emotionele en/of psychosociale schade bij één of meer betrokkenen?

Hiermee bedoelen we dat het gedrag tot doel of gevolg heeft dat de persoonlijkheid, de waardigheid, de fysieke of psychische integriteit van een persoon wordt aangetast.

Gedrag dat leidt tot fysieke, emotionele of psychosociale schade, of dat als bedreigend, vernederend of intimiderend wordt ervaren, wordt ernstig genomen, ongeacht de intentie van de betrokkenen.

5.3 Verzwarende/verzachtende factoren

INTENTIE

Locorotondo houdt rekening met iemands intentie.

HERHALING

Locorotondo houdt rekening met de frequentie van het gedrag.

VERANTWOORDELIJKHEID

Locorotondo houdt rekening met het verantwoordelijkheidsniveau binnen de organisatie: coördinator, lesgever, leerling, vrijwilliger... Hoe groter de verantwoordelijkheid of voorbeeldfunctie binnen de organisatie, hoe zwaarder een schending van de integriteit doorweegt.

SCHULDINZICHT

Locorotondo houdt rekening met het schuldinzicht en gelooft in kansen en samen groeitrajecten aangaan.

PERSOONLIJKE RUGZAK

Beperking, trauma, gender, referentiekader (cultuur, geloof, opvoeding...) worden opgenomen in het beoordelen van de situatie.

5.4 Vlaggen

Na het beoordelen van de criteria, ken je een vlag toe aan de situatie. Als een situatie aan alle zes de criteria voldoet, is ze oké (groen). Als aan één of meer criteria niet wordt voldaan, of als er twijfel is, is de situatie niet oké (geel, rood of zwart). Opgelet! De zes criteria zijn geen optelsom. De kleur van de vlag volgt niet automatisch uit het aantal overschreden criteria, maar hangt samen met de mate van grensoverschrijding. Een vlag kan veranderen door de combinatie van de criteria of doordat een factor een situatie verergert.

Vanuit onze visie en gedragscode streeft Locorotondo naar zoveel mogelijk groene vlaggen. Er is echter zeer veel licht grensoverschrijdend gedrag in elke organisatie. Grenzen aftasten en er soms eens licht over gaan, hoort vaak bij een leerproces. Zeker bij jongeren zijn grenzen nog niet duidelijk en leren ze pas de grens kennen door ze soms eens te overschrijden. Door te benoemen wat de grens is, leer je ze welk gedrag oké is en streven we dus naar zoveel mogelijk groene kleuren in Locorotondo.

GROENE VLAG: AANVAARDBARE SITUATIE

Zijn alle gedragscriteria oké? Dan gaat het om een aanvaardbare of zelfs prettige situatie met normaal, te verwachten gedrag. De situatie krijgt dan een groene kleur.

GELE VLAG: LICHT GRENSOVERSCHRIJDENDE SITUATIE

Het gaat om een situatie met beperkte gevolgen. Vaak gaat het om emotioneel gedrag of om licht aanvallende, kwetsende of vijandige (non-)verbale uitspraken of gericht naar objecten, situaties, werking of omgang. Het is heel menselijk. De meeste mensen leren vaak door grenzen af te tasten en gaan al dan niet bewust over de grens. Dat heeft geen grote gevolgen als het tijdig begrensd en geduid wordt. Het kan ook gaan om een situatie waarbij iemand onopzettelijk of onbewust een fout maakt met een beperkt gevolg. Het gestelde gedrag is voorstelbaar (je kan erin komen gezien de omstandigheden) en net

op of over de grens van acceptabel. Wees wel alert. Het gedrag kan een signaal zijn dat er een meer ernstige grensoverschrijding op komst is.

RODE VLAG: ERNSTIG GRENSOVERSCHRIJDENDE SITUATIE

Hier gaat het om een situatie met persoonlijke schade voor de betrokkenen. Hun veiligheid is echter niet in het gedrang. Mogelijk is er dwang, manipulatie of intimidatie in het spel. Daarnaast kan er ook sprake zijn van ongelijkwaardigheid in het nadeel van de betrokkenen.

ZWARTE VLAG: ZWAAR GRENSOVERSCHRIJDENDE SITUATIE

Hier gaat het om een situatie met zware persoonlijke schade waarbij de veiligheid en/of het functioneren van de betrokkenen in het gedrang is. Denk bijvoorbeeld aan zware pesterijen, zwaar escalerend agressief gedrag vanuit emoties of frustratie, persoonlijke bedreiging, een overval, zwaar fysiek agressief gedrag of een verkrachting. Het gaat om een situatie waarbij er gevaar is voor jezelf en/of anderen. Dit gevaar kan zowel psychisch als fysiek zijn. Er is manipulatie, intimidatie of dwang in het spel.

Strafbare feiten zoals seksueel misbruik en seksuele intimidatie worden binnen Locorotondo niet getolereerd.

INSCHATTING MAKEN OVER DE KLEUR VAN DE VLAG?

INSCHATTING MAKEN OVER DE KLEUR VAN DE VLAG?

Alle criteria zijn voldaan,
in orde

Over 1 of 2 criteria
is er twijfel

Meerdere criteria waar
niet goed op gescoord
wordt.
Bepaling rode of zwarte
vlag naar gelang van de
ernst, herhaling,
strafbaarheid,...

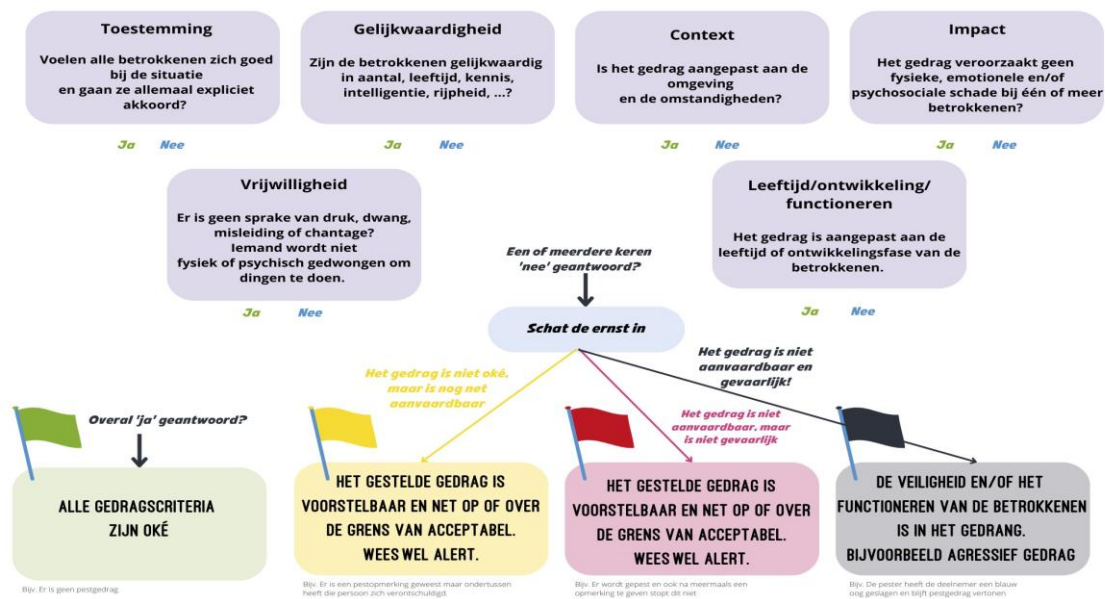
Als aan de criteria
Toestemming,
vrijwilligheid en
gelijkwaardigheid niet
voldaan is -> rode vlag

Meerdere criteria waar er
niet goed op gescoord
wordt.
Bepaling rode of zwarte
vlag naar gelang van de
ernst, herhaling,
strafbaarheid,...

Inschatting maken van de kleur van de vlag

Bekijk alle criteria en beantwoord de vragen.

AANDACHT VOOR IEDERS RUGZAK

Verschillende ontwikkelingsprofielen?

Er is sprake van een ander ontwikkelingsprofiel als de verstandelijke, emotionele en fysieke ontwikkeling van kinderen en jongeren niet op hetzelfde niveau staan. Vooral de emotionele ontwikkeling verloopt vaak trager.

Daardoor kunnen kinderen of jongeren nog seksueel gedrag vertonen dat bij een lager ontwikkelingsniveau hoort.

Bij kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking gebeurt dit vaak. Ook kinderen en jongeren die slachtoffer zijn van een trauma of kinderen en jongeren met psychische problematieken hebben vaak een ander ontwikkelingsprofiel.

Enkele voorbeelden:

- Een jongen van 16 jaar met autisme functioneert cognitief op het niveau van een kind van 8 jaar, maar heeft een emotionele ontwikkeling op het niveau van een kind van 3 jaar.
- Een meisje van 7 jaar en traumaslachtoffer is normaal begaafd, maar heeft een emotionele ontwikkeling te vergelijken met een baby van 1,5 jaar.

Hoe moet je het gedrag dan inschatten?

Zoek in de normatieve lijst* de leeftijdscategorie op waarin de ontwikkelingsleeftijd van het kind valt. Kijk of je het gedrag van het kind kan begrijpen vanuit de ontwikkeling op cognitief of emotioneel vlak.

Als het gedrag kan worden verklaard vanuit de ontwikkeling, betekent dit niet dat het gedrag daarom oké is. Het ontwikkelingsprofiel verklaart het (grensoverschrijdend) gedrag niet volledig. Er kunnen andere factoren in het spel zijn. Het gedrag kan worden uitgelokt door bepaalde prikkels of ervaringen. Of het wordt bijvoorbeeld in stand gehouden door lacherige of boze reacties uit de omgeving.

Het is belangrijk om zicht te krijgen op de onderliggende behoeften van het kind: wat vertelt het gedrag over dit kind, waar heeft het behoefte aan?

*zie [normatieve lijst](#) in bijlage

6. Reactiebeleid

Het reactiebeleid beschrijft de stappen die vrijwilligers, medewerkers en het aanspreekpunt integriteit (API) volgen wanneer er een melding binnenkomt over een vermoeden, onthulling of vaststelling van grensoverschrijdend gedrag.

Het beleid is geen vaststaand scenario: beslissingen worden genomen in functie van de ernst en aard van de situatie, en steeds in overleg met collega's, verantwoordelijken en eventueel externe experts.

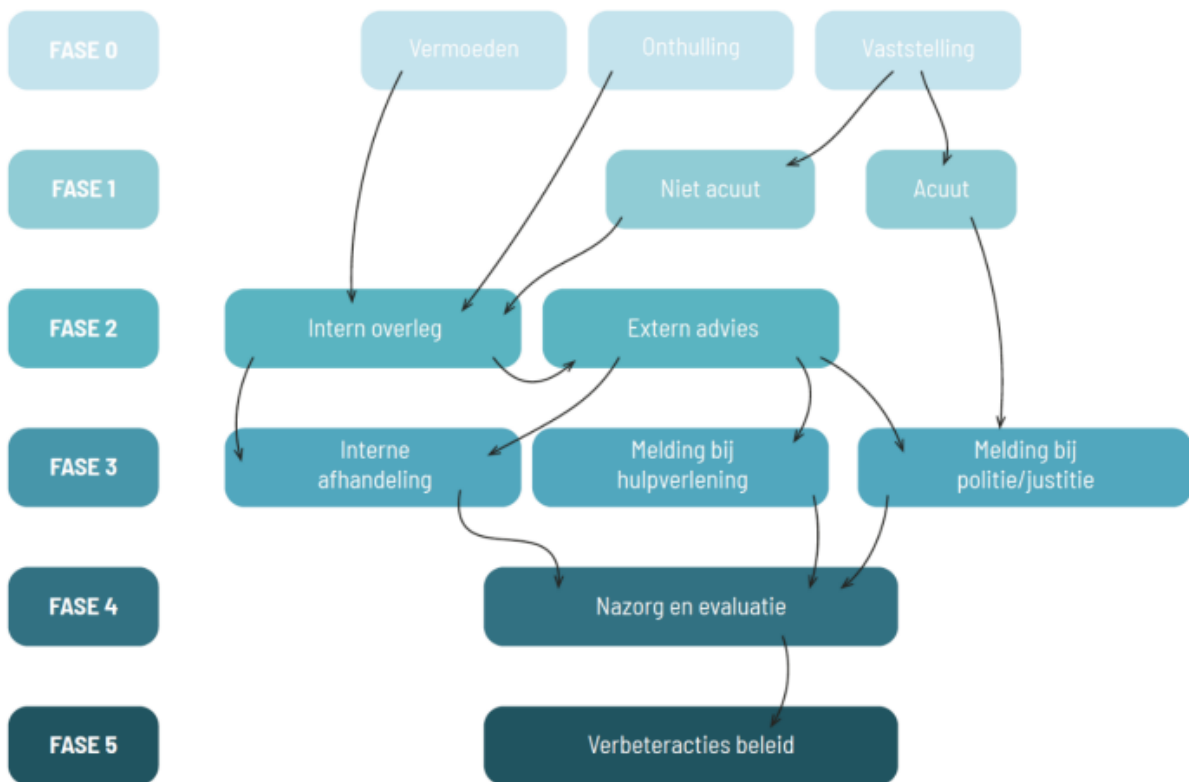
De Aanspreekpersoon Integriteit, kortweg API, is de persoon die je kan contacteren wanneer er sprake is van een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag. Deze persoon luistert, analyseert de situatie, coördineert het verdere verloop en zorgt voor eventuele doorverwijzing en opvolging. De API's van Locorotondo vind je op de website en in het lesgeversboekje.

Concreet: Je hebt met het ernstinschattend systeem al een eerste inschatting gemaakt van de kleur van de vlag van de situatie. Daarna pas je onderstaand stappenplan toe.

6.1 Algemene principes in het omgaan met grensoverschrijdend gedrag

- Blijf alert voor signalen, uitspraken en vermoedens m.b.t. de lichamelijke, psychische en seksuele integriteit. Dit is een basishouding voor iedere lesgever en medewerker, niet enkel voor de API.
- Werk in samenspraak met betrokkenen en, indien van toepassing, hun ouders.
- Behandel informatie over grensoverschrijdend gedrag altijd discreet.
- Deel gevoelige informatie enkel volgens het "need to know"-principe, "not nice to know". Dit betekent enkel informatie die nodig is voor de begeleiding van betrokkenen.
- Ga zorgvuldig om met geruchten, vermoedens of aanklachten en respecteer alle betrokkenen

6.2 Verschillende fasen in het reactiebeleid

6.2.1 Fase 0: Melding van vermoeden, onthulling, vaststelling

- **Vermoeden:** iemand denkt dat er grensoverschrijdend gedrag is, maar er is nog geen duidelijkheid.
- **Onthulling:** iemand vertelt dat er grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden.
- **Vaststelling:** iemand is getuige van grensoverschrijdend gedrag.

Bij Locorotondo vinden we het belangrijk dat iedereen geholpen wordt.

De gegevens van onze API's staan op het contactformulier van de website en in het lesgeversboekje zodat het duidelijk is bij wie je kan en mag gemeld worden.

Meldingen kunnen op verschillende manieren gebeuren:

- Via een gesprek
- Via mail
- Via telefoon
- Via het meldingsformulier, dit kan ook anoniem

6.2.2 Fase 1: Situatie in kaart brengen

Breng zorgvuldig in kaart wat je weet en welke informatie ontbreekt. Zo kan je bepalen of het om een acute of niet-acute situatie gaat.

Benoemen, bevragen en bevestigen: geldt voor alle kleuren vlaggen

- **Benoemen:** giet het gedrag in woorden en geef er een taal aan.
- **Bevragen:** vraag naar gedachten, gevoelens, wensen en verlangens. Probeer door te vragen.
 - belangrijk om gevoelens te bevragen en objectief het verhaal in kaart te brengen. Probeer hier niet te oordelen.
- **Bevestigen:** Erken wat positief is en waarom.
 - Vb. benoem dat het moedig is dat ze tot bij jou zijn gekomen

Doorverwijzing bij acuut gevaar:

Bij acuut gevaar: verwijst onmiddellijk door naar 112. (zie fase 3 hieronder)

6.2.3 Fase 2: Inschatten ernst van de situatie (vlaggensysteem) & advies formuleren

Begrenzen: Gele, rode en zwarte vlag

- **Begrens** het gedrag:
 - Gele vlag: Leid af of stop gedrag zacht, afhankelijk van de context.
 - Rode en zwarte vlag: Stop gedrag onmiddellijk.
- Bekijk wat nodig is om (tijdens lessen, voorstellingen, kampen) een veilige en respectvolle omgeving te waarborgen met aandacht voor het welzijn van elk individu en de groep.
- Bespreek met het coördinerend team welke stappen en afspraken nodig zijn.
 - **Wat zeg je?**
 - Benoem wat niet oké is
 - Spreek op gedrag, niet op persoon
 - Trek duidelijke grenzen

In deze fase schatten we de ernst van de situatie in. Intern overleg en/of extern advies kan hierbij helpen

Extern advies:

Hierbij kort enkele belangrijke organisaties:

- De API kan advies vragen bij 1712 of het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag.
- Extern advies wanneer het minderjarigen betreft kan ook bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling van uw regio of bij het JAC.
- Extern advies rond volwassenen kan bij het Centrum Algemeen Welzijnswerk.
- Extern advies kan ook ingewonnen worden bij De Ambrassade.
- Via watwat.be kan je als jongere informeren naar gepaste hulp of advies.

Deze lijst is niet volledig, zoek indien nodig verder naar meer specifieke of gerichte externe hulp.

Wanneer er zich binnen Locorotondo ernstig grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt, zal dit ook gemeld en besproken worden binnen het bestuur.

Advies formuleren:

- Hou bij je advies rekening met de verwachtingen van de betrokkenen en koppel naar hen terug.
- Ga na wat er intern moet gebeuren (korte/longe termijn) en of het nodig is om betrokkenen door te verwijzen naar hulpverlening en/of politie/justitie.
- Registreer het advies in het rapportageformulier volgens GDPR en discretieplicht. Meldingen worden discreet behandeld.

6.2.4 Fase 3: (Meehelpen) uitvoeren van het advies

De API heeft een adviserende en ondersteunende rol en stemt samen met het team af wie welke acties onderneemt.

Interne opvolging:

- Bij **licht grensoverschrijdend gedrag** kan de API adviseren hoe er (ped)agogisch kan gereageerd worden t.a.v. alle betrokkenen.
 - Maak afspraken, bied coaching of begeleiding aan.
- **Bij rode of zwarte vlag**
 - Leg consequenties uit
 - Confronteer en verbied het gestelde gedrag, benoem het gedrag duidelijk en richt je hierbij niet op de persoon
 - Verhoog toezicht

Hulpverlening:

- Bij meer ernstig grensoverschrijdend gedrag kan een doorverwijzing naar hulpverlening of professionele bemiddeling nodig zijn. Zowel voor het slachtoffer als voor de dader.

Garandeer de veiligheid van betrokkenen en optimaliseer toezicht

- Bekijk of er hulp (extern) moet aangeboden worden
- Verwijs door naar gepaste hulpverlening

We vinden het belangrijk dat de hulpverlening de juiste is. We gaan in gesprek met de betrokkenen en zoeken samen uit naar de meest geschikte hulpverlening en hoe de drempel van contact opnemen zo laag mogelijk kan worden.

Politie/justitie:

- Als er strafbare feiten gepleegd werden tijdens activiteiten van Locorotondo, zal Locorotondo een klacht indienen bij politie/justitie.
 - Rapporteren
 - Zorg voor verslaggeving en opvolging van deze stappen

- Er zal ook aandacht gegeven worden aan de opvang en nazorg van zowel het slachtoffer als de dader van het incident. En in sommige gevallen kan het nodig zijn naar herstel toe te werken.

6.2.5 Fase 4: Nazorg en evaluatie

Nazorg

In de nasleep van een incident is er vaak weinig aandacht voor de beleving en de gevolgen daarvan voor alle betrokkenen. Zo kunnen gevoelens van onveiligheid of onrecht lang blijven aanslepen en ervaren mensen nadelige gevolgen. Meestal hebben betrokkenen behoefte aan meer en betere **nazorg**. Als API hebben we hier, afhankelijk van de situatie, een **adviserende of uitvoerende rol**.

We zijn ervan overtuigd dat hoe beter de nazorg is, hoe minder er sprake is van herhaling van dezelfde soort incidenten. Ook transparantie over hoe een incident wordt opgevolgd, zorgt voor een gevoel van veiligheid en vertrouwen.

- Denk aan alle betrokkenen, ga in gesprek en toets af hoe iedereen zich voelt (betrokkenen + bredere groep)
- Probeer door te verwijzen waar nodig, www.socialekaart.be kan hierbij een hulp zijn.
- Registreer alle ondernomen stappen en koppel terug waar nodig.

Evaluatie

Evaluatie van het proces bij alle betrokkenen kan waardevolle informatie geven over hoe de behandeling vanuit het eerstelijnsniveau werd ervaren, en waar eventueel verbeterpunten zitten voor het beleid:

- Zijn mensen tevreden over hoe het incident werd opgevolgd?
- Verliep de communicatie goed?
- Wat liep goed en wat kon anders?

Gebruik deze input om het beleid te verbeteren.

6.2.6 Fase 5: Verbeteracties in het beleid

Een incident is een goed moment om kritisch naar het eigen beleid en de praktijk van de organisatie te kijken.

- Moeten er zaken worden aangepakt?
- Zijn afspraken duidelijk genoeg?
- Zijn alle lesgevers vertrouwd met de basisafspraken?
- ...

Tijd om een reflectie te maken en een paar verbeteracties voor te stellen en uit te voeren.

- Onderzoek wat er is misgelopen en waarom, ook voorafgaande gebeurtenissen.

- Voer een risicotaxatie uit: beoordeel de kans dat het incident zich herhaalt en bepaal verbeteracties op het vlak van kwaliteit, preventie en reactie.
- Plan dit na een periode van meerdere activiteiten.

7. Terminologie

Gedragscode = onze visie op gewenst gedrag

Ernstinschattend systeem = systeem om de ernst van het gedrag in te schatten

API: Het Aanspreekpersoon Integriteit, kortweg API, is de persoon die je kan contacteren wanneer er sprake is van een vermoeden van integriteitschending. Deze persoon luistert, analyseert de situatie, staat in voor coördinatie, eventuele doorverwijzing en opvolging.

API-Case: We spreken van een API-case wanneer de API de situatie inschat onder een rode of zwarte vlag.

SGG = seksueel grensoverschrijdend gedrag

8. Waar vind je hulp?

8.1 Praat erover (als dat kan)

Voel je je veilig genoeg, dan kan je in gesprek gaan met de betrokken persoon. Soms helpt dit om misverstanden of problemen op te lossen.

Lukt dit niet, is het onderwerp te delicaat of heb je ondersteuning nodig? Dan zijn er andere opties.

8.2 Interne aanspreekpunten

Je kan terecht bij mensen binnen de vereniging die luisteren en meedenken.

- **API's (Aanspreekpunten Integriteit)**
Voor leden, deelnemers, vrijwilligers en ouders.
Actuele contactgegevens vind je op: www.locorotondo.be/api
- **Preventieadviseur – Thomas**
Officiële functie binnen de vzw, aanspreekpunt rond welzijn en veiligheid.
(Voor werknemers is dit een vast aanspreekpunt.)

8.3 Anonieme melding

Wil je iets melden zonder je naam te vermelden? Dat kan via een **anonieme melding**.

8.4 Externe hulp en meldpunten

Je kan ook terecht bij externe organisaties:

- **Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag**
Voor meldingen en advies bij grensoverschrijdend gedrag, misbruik of intimidatie.
- **Awel**
Anoniem luisterend oor voor kinderen en jongeren via chat, mail of telefoon.
- **WATWAT**
Betrouwbare info voor jongeren over gevoelens, grenzen, relaties en hulpverlening.
- **JAC (Jongeren Advies Centrum)**
Laagdrempelige hulp voor jongeren (12-25 jaar). JAC is de jongerenwerking van het CAW. *De hulpvraag moet van de jongere zelf komen.*
- **CAW (Centrum Algemeen Welzijnswerk)**
Professionele begeleiding voor volwassenen rond welzijn, relaties en moeilijke situaties.

Je hoeft dit niet alleen op te lossen. Hulp vragen is altijd oké.

9. Samenvattende gedragscode voor lesgevers en medewerkers

9.1 Onze waarden

Locorotondo kiest bewust voor een cultuur van **integriteit, inclusie, gelijkwaardigheid en respect**.

Iedere lesgever en medewerker draagt actief bij aan een veilige, open en zorgzame omgeving, waarin iedereen zich welkom, gerespecteerd en gehoord voelt.

Deze gedragscode geldt tijdens **alle activiteiten van Locorotondo** (lessen, kampen, workshops, evenementen), wanneer je **Locorotondo vertegenwoordigt bij andere organisaties**, én wanneer je **herkenbaar bent als medewerker of lesgever** (bv. via kledij of communicatie).

9.2 Respectvol en integer gedrag

Van elke lesgever en medewerker wordt verwacht dat hij/zij/hen:

- respectvol communiceert en handelt tegenover deelnemers, collega's, vrijwilligers en ouders
- geen enkele vorm van **grensoverschrijdend gedrag, geweld of discriminatie** stelt of tolereert
- zich bewust is van **machtsverschillen en afhankelijkheidsrelaties**, en hier zorgvuldig mee omgaat
- verantwoordelijkheid opneemt door ongepast gedrag bespreekbaar te maken of te melden

Elke vorm van gedrag die een **bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving** creëert, is onaanvaardbaar.

9.3 Wat verstaan we onder ongepast of grensoverschrijdend gedrag?

Onder schending van integriteit verstaan we elk gedrag (verbaal, non-verbaal of fysiek) dat de **waardigheid, grenzen, fysieke of psychische integriteit** van een persoon aantast.

Voorbeelden (niet-limitatief):

- uitspraken doen waardoor iemand zich ongemakkelijk voelt, bijvoorbeeld kwetsende dubbelzinnige opmerkingen, kwetsende grappen, denigrerende opmerkingen over iemands uiterlijk of iemands capaciteiten
- iemand ongewenst aanraken of tegenhouden/de weg versperren
- iemand isoleren of negeren
- iemands aandacht exclusief of voortdurend opeisen
- onder invloed van drank of drugs zijn
- drank- of drugsgebruik of roken verheerlijken of andere aanmoedigen tot het gebruik ervan
- intieme verhalen vertellen (verbaal of via beeldmateriaal)

- aanstootgevende afbeeldingen tonen of verspreiden (sexting)
- iemand bedreigen of stalken
- een machtspositie misbruiken
- iemands werk bewust bemoeilijken
- nodeloos hard of kwetsend communiceren
- ...

Discriminatie op basis van onder andere **gender, seksuele geaardheid, afkomst, religie, leeftijd, beperking (validisme), ziekte of levensbeschouwing** wordt nooit getolereerd.

9.4 Lichamelijke autonomie en toestemming

Circus is een fysieke discipline. Toch staat **lichamelijke autonomie altijd centraal**.

- Fysiek contact (zoals spotting of ondersteuning) gebeurt **enkel met duidelijke, expliciete en vrijwillige toestemming**
- Toestemming kan **altijd worden ingetrokken**, ook tijdens de oefening
- Signalen van ongemak worden ernstig genomen en gerespecteerd
- Spotting gebeurt enkel met een **duidelijke, professionele en veiligheidsgerichte intentie**
- Grenzen worden bespreekbaar gemaakt in een sfeer van openheid en zonder negatieve gevolgen

9.5 Relaties en machtspositie

- Lesgevers en medewerkers mogen **nooit een seksuele of intieme relatie** aangaan met deelnemers of minderjarigen binnen de werking
- Ook bij deelnemers vanaf 16 jaar blijft elke vorm van **machtsverschil of afhankelijkheid** een absolute grens
- Buiten de organisatie heeft iedereen recht op een privéleven, zolang dit het professionele handelen en de veiligheid van deelnemers niet beïnvloedt

9.6 Verantwoordelijkheid, melding en vertrouwelijkheid

- Iedereen draagt mee zorg voor integriteit en spreekt elkaar hierop aan
- Wie getuige of slachtoffer is van ongepast gedrag, wordt aangemoedigd dit te **melden via de afgesproken kanalen**
- Wie getuige of slachtoffer is van ongepast gedrag, wordt aangemoedigd dit te **melden via de afgesproken kanalen**
 - Heb je vragen over deze gedragscode of merk je iets op dat niet oké voelt? Praat erover: met elkaar, met de API's, je locomentor of de coördinatoren.
 - Als dat moeilijk is, kan je een melding doen via het meldformulier op de website. Dit kan ook anoniem.
 - Het volledige integriteitsbeleid, inclusief het reactiebeleid bij meldingen van grensoverschrijdend gedrag, kan geraadpleegd worden via: www.locorotondo.be/api

- Persoonlijke gegevens en beeldmateriaal van deelnemers worden **vertrouwelijk en volgens de wetgeving** behandeld

Deze gedragscode is een levend document dat regelmatig wordt herzien. Suggesties voor verbetering zijn altijd welkom bij de API's via api@locorotondo.be. Zo blijven we steeds alert voor ongewenst gedrag en zorgen we ervoor dat iedereen zich welkom en veilig voelt bij Locorotondo.

Door deze gedragscode te onderschrijven, engageer je jezelf om de waarden van Locorotondo actief uit te dragen en bij te dragen aan een **veilige, respectvolle en inclusieve omgeving** voor iedereen.